

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут культури і мистецтв

Кафедра сценічного мистецтва, естради та методики режисерування

 ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НН інституту культури і
мистецтв
Олена УСТИМЕНКО-КОСОРИЧ
«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи сценічної мови

галузь знань: **02 Культура і мистецтво**

спеціальність: **026 Сценічне мистецтво**

спеціалізація:

освітня-програма/програми: **Сценічне мистецтво**

Мова навчання: **українська**

Погоджено науково-методичною
комісією
НН інституту культури і мистецтв
«30» серпня 2024 р.
Голова
 Олександр РУДЕНКО

Суми – 2024

Розробник:

Будянський Дмитро Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент сценічного мистецтва, естради та методики режисерування _____

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри сценічного
мистецтва, естради та методики режисерування

Протокол №1 від «30» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

кандидат педагогічних наук, доцент Олексій КОРЯКІН

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		-	
Семестр			
1-й		2-й -	
Лекції			
6 год.			
Практичні, семінарські			
30 год.			
Лабораторні			
-		-	
Самостійна робота			
78 год.			
Консультації:			
-			
Вид контролю: екзамен – 2 год.			
Загальна кількість годин – 116			

1. Мета і завдання вивчення навчальної дисципліни

Дисципліна «Основи сценічної мови» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Сценічне мистецтво».

Зміст курсу обумовлений сучасними розробками проблем сценічної майстерності, теорією творчої діяльності, роботами в галузі театральної педагогіки.

Мета: формування системи теоретичних знань, практичних вмінь і навичок володіння художнім словом, засвоєння елементів сценічного мистецтва, удосконалення культури і техніки мовлення майбутнього актора.

Завдання:

- усвідомлення суті і функцій словесної дії, її місця у системі підготовки та професійної діяльності актора ;
- оволодіння знаннями основ теорії мистецтва сценічного мовлення і мистецтва художнього слова;
- формування досвіду емоційного і свідомого ставлення до слова як головного засобу сценічної дії;
- оволодіння досвідом творчої діяльності в галузі сценічної мови і художнього слова в музично-педагогічній та виконавській діяльності;
- набуття навичок виразного читання;
- опанування системою знань і умінь, необхідних для роботи з учасниками шкільних аматорських театральних колективів;
- підготовка студентів до участі у театралізованих заходах, шоу-програмах, концертах.

Методи роботи курсу обираються відповідно до теми і залежать від дидактичних цілей кожного конкретного заняття.

Форми роботи – лекційні, практичні і індивідуальні заняття, самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.

Навчальна дисципліна спрямована на розвиток *інтегральної компетентності*: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері сценічного мистецтва із застосуванням теорій та методів мистецтвознавства, театральної педагогіки, психології творчості, культурології.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких *загальних компетентностей* як: **ЗК 3.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; **ЗК 4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; **ЗК 5.** Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких *фахових компетентностей* як: **ФК 6.** Здатність до оперування специфічною системою виразальних засобів при створенні та виробництві сценічного твору.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного освоєння студентом навчального курсу «Основи сценічної мови» передбачається інтеграція знань, умінь і навичок із теорії та методики спілкування, театральної педагогіки, ознайомлення зі спеціалізованою літературою з питань акторської майстерності та виразного читання, філософськими та психологічними засадами процесу комунікації відповідно до освітньо-професійної

програми 026 «Сценічне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

3. Результати навчання за дисципліною

Курс передбачає ґрунтовну теоретико-практичну підготовку студентів, яка полягає у розвитку культури і техніки мовлення, які необхідні для успішної професійної діяльності у закладах мистецтва, культури, та освіти, засобах масової інформації, івент-індустрії.

ПРН 2	Мати концептуальні наукові та практичні знання у галузі сценічного мистецтва.
ПРН 3	Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово.
ПРН 7	Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.
ПРН 15	Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.
ПРН 10	Обирати оптимальні та художньо-виражальні та технічні засоби відтворення креативного задуму при реалізації сценічного твору (проєкту).
ПРН 16	Визначати творчі можливості та перспективу особистого розвитку, здійснювати психологічну саморегуляцію.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	<ul style="list-style-type: none"> - систематизовані, глибокі і повні знання з усіх розділів навчальної програми, а також по основних питаннях, які виходять за її межі; - точне використання наукової термінології (в тому числі іноземною мовою), стилістично грамотне, логічно правильне виклад відповіді на питання; - бездоганне володіння інструментарієм навчальної дисципліни, вміння його ефективно використовувати в постановці і вирішенні наукових і професійних завдань; - виражена здатність самостійно і творчо вирішувати складні проблеми в нестандартній ситуації; - повне і глибоке засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої навчальної програми дисципліни; - вміння орієнтуватися в теоріях, концепціях і напрямках по досліджуваній дисципліні і давати їм критичну оцінку, використовувати наукові досягнення інших дисциплін; - творча самостійна робота на практичних заняттях, активна участь в групових обговореннях, високий рівень культури виконання завдань.
B	<ul style="list-style-type: none"> - систематизовані, глибокі і повні знання з усіх розділів навчальної програми; - точне використання наукової термінології (в тому числі іноземною мовою), стилістично грамотне, логічно правильне виклад відповіді на питання; - володіння інструментарієм навчальної дисципліни, вміння його ефективно використовувати в постановці і вирішенні наукових і професійних завдань; - здатність самостійно і творчо вирішувати складні проблеми в нестандартній ситуації в рамках навчальної програми;

	<ul style="list-style-type: none"> - повне засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої навчальної програми дисципліни; - вміння орієнтуватися в основних теоріях, концепціях і напрямках по досліджуваній дисципліні і давати їм критичну оцінку; - самостійна робота на практичних заняттях, творча участь в групових обговореннях, високий рівень культури виконання завдань.
C	<ul style="list-style-type: none"> - достатньо повні і систематизовані знання в обсязі навчальної програми; - використання необхідної наукової термінології, стилістично грамотне, логічно правильне виклад відповіді на питання, вміння робити обґрунтовані висновки; - володіння інструментарієм навчальної дисципліни, вміння його використовувати в рішенні навчальних і професійних завдань; - здатність самостійно застосовувати типові рішення в рамках навчальної програми; - засвоєння основної літератури, рекомендованої навчальної програми дисципліни; - вміння орієнтуватися в базових теоріях, концепціях і напрямках по досліджуваній дисципліні і давати їм порівняльну оцінку; - активна самостійна робота на практичних заняттях, періодична участь у групових обговореннях, високий рівень культури виконання завдань.
D	<ul style="list-style-type: none"> - достатні знання в обсязі навчальної програми; - використання наукової термінології, стилістично грамотне, логічно правильне виклад відповіді на питання, вміння робити висновки; - володіння інструментарієм навчальної дисципліни, вміння його використовувати в рішенні навчальних і професійних завдань; - здатність самостійно застосовувати типові рішення в рамках навчальної програми; - засвоєння основної літератури, рекомендованої навчальної програмою дисципліни; - вміння орієнтуватися в базових теоріях, концепціях і напрямках по досліджуваній дисципліні і давати їм порівняльну оцінку; - самостійна робота на практичних заняттях, участь в групових обговореннях, високий рівень культури виконання завдань.
E	<ul style="list-style-type: none"> - достатній обсяг знань в рамках освітнього стандарту; - засвоєння основної літератури, рекомендованої навчальної програми дисципліни; - використання наукової термінології, стилістичне і логічний виклад відповіді на питання, вміння робити висновки без істотних помилок; - володіння інструментарієм навчальної дисципліни, вміння його використовувати в рішенні стандартних (типових) завдань; - вміння під керівництвом викладача вирішувати стандартні (типові) задачі; - вміння орієнтуватися в основних теоріях, концепціях і напрямках по досліджуваній дисципліні і давати їм оцінку; - робота під керівництвом викладача на практичних заняттях, допустимий рівень культури виконання завдань.
F	<ul style="list-style-type: none"> - недостатньо повний обсяг знань в рамках освітнього стандарту; - знання частини основної літератури, рекомендованої навчальної програми дисципліни; - використання наукової термінології, виклад відповіді на питання з істотними лінгвістичними і логічними помилками; - слабе володіння інструментарієм навчальної дисципліни, некомпетентність у вирішенні стандартних (типових) завдань; - невміння орієнтуватися в основних теоріях, концепціях і напрямках дисципліни, що вивчається; - пасивність на практичних заняттях, низький рівень культури виконання завдань.
FX	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність знань і компетенцій в рамках освітнього стандарту або відмова від відповіді.

Розподіл балів

Поточний контроль															Разом	Підсумковий (екз.)	Заг сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2												
Т 1.	Т 2	Т 3.	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15			
Поточний контроль																	
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	60		
Контроль самостійної роботи																	
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15		
															75	25	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	Задовільно
60 - 63	E	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: презентації практичних завдань, відеозаписи, усні відповіді, творчі проекти, екзамен.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СЦЕНІЧНОЇ МОВИ

Тема 1.1. Мистецтво сценічного мовлення як основа професійної підготовки актора.

Місце дисципліни в підготовці фахівця за спеціалізацією «Сценічне мистецтво». Історія виникнення жанру художнього слова. Словесна дія в мистецтві читця, ведучого.

Видатні майстри українського театру: В. Василько, І. Мар'яненко, А. Бучма – продовжувачі культури сценічного мовлення. Вчення про словесну дію.

Тема 1.2. Професійне дихання як основа сценічної мови.

Анатомія і фізіологія дихального апарату людини. Типи дихання. Змішано-діафрагматичний тип дихання як основа постановки мовного голосу.

Значення поставленого і тренованого дихання для читця, актора.

Вправи на вироблення та засвоєння навичок володіння змішано-діафрагматичним типом дихання.

Тема 1.3. Голосоведення.

Голос – виразник думок і почуттів актора.

Голосовий апарат людини. Гігієна голосу.

Резонатори. Регістри та діапазон голосу.

Поняття пісенного голосу і мовного голосу читця.

Постановка голосу.

Тема 1.4. Дикція.

Дикція. Значення дикції для читця, актора, людини мовної професії.

Артикуляція.

Будова артикуляційного апарату.

Правила артикуляції.

Тема 1.5. Орфоепія.

Поняття «орфоепія». Орфоепічні норми вимови голосних та приголосних звуків.

Вимова звукосполучень.

Рухомість наголосу як виразний засіб української мови.

Шляхи усунення мовних вад.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СЦЕНІЧНОЇ МОВИ

Тема 6. Робота над поетичним текстом.

Основи віршування в мистецтві читця. Особливості віршованої мови. Основні системи віршування. Ритм. Стопа. Віршований рядок або вірш. Строфа, її різновиди. Віршовані розміри. Засоби підвищення віршованої виразності. Робота читця на віршованою мовою.

Робота над словесною дією: донесення думки, розкриття підтексту і передача його, створення «кінострічки бачень», передача ставлення автора до героїв, передача емоцій, почуттів. Оволодіння особливостями стилістики твору. Передача жанрових особливостей твору.

Тема 7. Робота над прозовим твором.

Робота читця над оповіданням. Вимоги до вибору прозового твору. Оповідання. Своєрідність жанрової форми. Вимоги до вибору оповідання для сценічного виконання. Втілення авторського і виконавського задуму. Особливості творчості автора оповідання. Визначення композиції твору. Складання характеристики персонажів. Дійовий та логічний аналіз оповідання.

Художнє втілення оповідання. Робота над словесною дією: донесення думки, розкриття підтексту і передача його, створення «кінострічки бачень», передача ставлення автора до героїв, передача емоцій, почуттів. Оволодіння особливостями стилістики оповідання. Передача жанрових особливостей твору.

Тема 8. Особливості виконання казки.

Казка як жанр народної творчості. Вимоги до вибору казки для художнього читання. Особливості жанру казки. Види казок. Особливості вибору казки для художнього читання.

Жанрові особливості казки. Одухотворення предметів неживої природи, явищ природи. Прямолінійність і гіперболізація характеру героїв казки. Умовність просторового і часового існування в казці. Особливість конфлікту в казці.

Особливості виконання казки. Особливості манери спілкування читця з глядачем при виконанні казки. Особливості використання читцем імпровізації, розмовної інтонації. Особливості застосування театралізації при виконанні казки.

Тема 9. Байка.

Байка. Історія розвитку, особливості жанру. Особливості жанру байки: комедійно-сатиричний зміст, алегоричне зображення людей, їх вчинків тощо.

Вимоги до естрадного виконання байки. Вибір байки для художнього читання. Розкриття характерів і взаємин людей через героїв байки. Визначення позиції читця і надзавдання, створення образу оповідача. Мораль байки – головна думка. Застосування елементів театралізації при виконанні байки. Вимоги до вибору байки для сценічного виконання.

Тема 10. Робота читця над сатиричними та гумористичними творами.

Види комічного: гумор, іронія, сатира, сарказм, гротеск, бурлеск, травестія. Жанрові особливості сатиричних творів. Значення сатиричних та гумористичних творів у репертуарі читця. Вимоги до виконання сатиричних творів. Особливості роботи читця над сатиричними творами.

Особливості роботи читця над естрадним фейлетоном, гуморескою, пародією, естрадним монологом, естрадним оповіданням. Естрадний фейлетон, монолог, гумореска, пародія. Основні жанрові ознаки. Особливості роботи читця над естрадним фейлетоном, оповіданням, монологом, гуморескою, пародією.

Тема 11. Літературний монтаж та його види.

Літературний монтаж як твір, складений з різних літературних жанрів. Види літературного монтажу. Вимоги до створення літературного монтажу. Прийоми і принципи художнього монтажу.

Літературна композиція. Принципи її створення. Види композиції: літературна, літературно-музична, поетична, театралізована.

Вимоги до вибору літературних творів для створення літературної композиції, літературного монтажу.

Визначення основної теми та ідеї літературної композиції (літературного монтажу). Складання плану композиції.

Особливості роботи читця над літературною композицією, літературним монтажем. Читець – автор композиції. Поетичний театр. Використання декоративно-художнього оформлення (реквізит, костюм, декорації), музичного, шумового, світлового оформлення. Особливості взаємодії з глядачем.

Тема 12. Логіка та інтонація сценічної мови.

Логічна інтонація – основа осмисленої мови, виразник мовної дії. Інтонація і підтекст. Інтонавання розділових знаків. Правила читання простих та складних речень.

Мелодія мови – найважливіший елемент інтонації.

Логічне членування речень та засоби логічної виразності. Логічна виразність – основа розуміння мови. Речення. Фраза. Мовний такт. Засоби логічної виразності: логічна пауза, логічний наголос, логічна мелодія, логічна перспектива. Види пауз: граматична, логічна, психологічна, люфт-пауза. Правила розстановки пауз. Закономірності логічних наголосів (нове поняття, неприпустимість логічних наголосів на прикметники та займенники, правило протиставлення, правило порівняння, правило перерахування).

Тема 13. Етапи роботи читця над художнім твором.

Загальний аналіз твору. Виконавський аналіз твору. Художнє втілення твору. Естрадне виконання твору.

Загальний аналіз художнього твору та його складові. Короткі відомості про авторів обраних творів. Визначення теми твору. Визначення ідеї твору. Визначення конфлікту твору. Визначення композиції твору.

Визначення надзавдання, наскрізної дії у вибраних творах. Дійовий аналіз текстів. Логічний аналіз текстів.

Художнє втілення твору. Робота над словесною дією. Робота над словесною дією (в окремих епізодах обраних творів): донесення думки, розкриття підтексту і передача його, створення «кінострічки бачень», передача ставлення автора до героїв, передача емоцій, почуттів. Передача жанрових особливостей твору.

Тема 14. Естрадне виконання твору.

Процес психоемоційної підготовки читця до виходу на сцену.

Правила виходу читця на сцену. Здійснення словесної дії. Відмінність художнього читання від акторської гри. Вимоги до аналізу та самоаналізу виступу виконавця.

Робота з мікрофоном. Особливості мовлення перед мікрофоном (розміщення перед мікрофоном, особливості інтонаційної виразності, тихе звучання голосу, текст «за кадром»). Правила поведінки перед мікрофоном.

Тема 15. Авторський стиль та стилістичні засоби виразності.

Поняття про стиль. Індивідуальний стиль автора. Виразні засоби авторської мови (будова фрази, порядок слів, лексика, використання метафор, епітетів, порівнянь, гіперболи). Характеристика стилю письменника.

Втілення авторського і виконавського задумів. Особливості авторського та виконавського аналізу твору. Визначення позиції автора. Художнє втілення естрадного монологу. Сучасні майстри виразного читця. Вимоги до читця. Особливості спілкування читця з аудиторією. Майстерність імпровізації.

Структура та обсяг навчальної дисципліни

	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма

Назви розділів і тем	Усього	У тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ	Екз.	Самос т		Лекції	Практ	Конс.	Самос . роб.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СЦЕНІЧНОГО МОВЛЕННЯ										
Тема 1. Мистецтво сценічного мовлення як основа професійної підготовки актора.	6	2	2		2					
Тема 2. Професійне дихання як основа сценічної мови.	8	2	2		4					
Тема 3. Голосоведення.	8	2	2		4					
Тема 4. Дикція.	6		2		4					
Тема 5. Орфоепія.	6		2		4					
Всього за 1 розділ	34	6	10		18					
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СЦЕНІЧНОЇ МОВИ										
Тема 6. Робота над поетичним текстом	6		2		4					
Тема 7. Робота над прозовим твором.	6		2		4					
Тема 8. Особливості виконання казки.	6		2		4					
Тема 9. Байка.	6		2		4					
Тема 10. Робота читця над сатиричними та гумористичними творами.	6		2		4					
Тема 11. Літературний монтаж та його види	6		2		4					
Тема 12. Логіка та інтонація сценічної мови.	6		2		4					
Тема 13. Етапи роботи читця над художнім твором.	6		2		4					
Тема 14. Естрадне виконання твору.	6		2		4					
Тема 15. Авторський стиль та стилістичні засоби виразності.	6		2		4					
Всього за 2 розділ			20		40					
Усього годин	116	6	30	2	78					

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма

РОЗДІЛ I			
1.	Мистецтво сценічного мовлення як основа професійної підготовки актора.	2	
2.	Професійне дихання як основа сценічної мови.	2	
3.	Голосоведення.	2	
Разом		6	

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ I			
1.	Мистецтво сценічного мовлення як основа професійної підготовки актора.	2	
2.	Професійне дихання як основа сценічної мови.	2	
3.	Голосоведення.	2	
4.	Дикція.	2	
5.	Орфоепія.	2	
РОЗДІЛ II			
6.	Робота над поетичним текстом	2	
7.	Робота над прозовим твором.	2	
8.	Особливості виконання казки.	2	
9.	Байка.	2	
10.	Робота читця над сатиричними та гумористичними творами.	2	
11.	Літературний монтаж та його види	2	
12.	Логіка та інтонація сценічної мови.	2	
13.	Етапи роботи читця над художнім твором.	2	
14.	Естрадне виконання твору.	2	
15.	Авторський стиль та стилістичні засоби виразності.	2	
Разом		30	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ I			
1.	Мистецтво сценічного мовлення як основа професійної підготовки актора.	2	
2.	Професійне дихання як основа сценічної мови.	4	
3.	Голосоведення.	4	
4.	Дикція.	4	
5.	Орфоепія.	4	
РОЗДІЛ II			
6.	Робота над поетичним текстом	4	
7.	Робота над прозовим твором.	4	
8.	Особливості виконання казки.	4	
9.	Байка.	4	
10.	Робота читця над сатиричними та гумористичними творами.	4	
11.	Літературний монтаж та його види	4	

12.	Логіка та інтонація сценічної мови.	4	
13.	Етапи роботи читця над художнім твором.	4	
14.	Естрадне виконання твору.	4	
15.	Авторський стиль та стилістичні засоби виразності.	4	
Разом		78	

Питання до підсумкового контролю:

1. Як визначити ідейно-художню цінність твору?
2. Якими вимогами необхідно керуватися при виборі художнього твору?
3. Як ви розумієте поняття «логічна виразність мови»?
4. Який зміст мають поняття «логічна пауза», «логічний наголос», «логічна мелодія», «логічна перспектива»?
5. Що таке загальний аналіз твору?
6. Що таке виконавський аналіз твору?
7. Який зміст понять «надзавдання», «наскрізна дія», «дійовий аналіз», «логічний аналіз»?
8. Що необхідно виконати читцю на етапі художнього втілення твору?
9. Які існують вимоги до естрадного виконання твору?
10. Яка послідовність роботи читця над словесною дією?
11. Яке значення для роботи читця над твором має розкриття підтексту та створення «кінострічки бачень»?
12. У чому полягають особливості стилістики твору?
13. У чому полягають жанрові особливості твору?
14. Як вибрати мікрофони для мовлення? Які існують правила поведінки читця перед мікрофоном?
15. Чим відрізняється віршована мова від прозової? Які є основні системи віршування?
16. Що таке «ямб», «хорей», «дактиль», «амфібрахій», «анапест»?
17. Що таке «перенос», «цезура», «інверсія»?
18. Які особливості написання гекзаметру, Олександрійського вірша, білого та вільного вірша?
19. Що таке «рима»? Які особливості чоловічої, жіночої, дактилічної рим?
20. Які основні поетичні жанри?
21. Які вимоги до роботи виконавця над віршованим твором?
22. Які особливості читання громадянської лірики, інтимної лірики, пейзажної, філософської?
23. Які основні жанрові ознаки казки?
24. Якими вимогами потрібно керуватися читцю при виборі казки?
25. Як читець може застосувати театралізацію при художньому виконанні казки?
26. Що таке «байка», «баєчка»? Які жанрові особливості байки?
27. Що таке стиль? Які існують стилі?
28. У чому полягає зміст роботи виконавця над стилем письменника?
29. У чому полягає особливість дійового аналізу оповідання?
30. Які особливості роботи читця над образом оповідача?
31. Які особливості роботи читця над мовленням від першої особи?
32. Що таке літературний монтаж? Які види літературного монтажу?
33. Що таке літературна композиція? Чим відрізняється літературна композиція від літературного монтажу?
34. Які принципи створення літературної композиції?
35. Якими критеріями необхідно керуватися при визначенні теми та ідеї створеної літературної композиції (монтажу)?
36. У чому особливість роботи читця над літературною композицією, літературним монтажем?
37. Які особливості створення образу оповідача?
38. Які особливості введення музичного, світлового та декоративно-художнього оформлення?
39. Що таке хорова декламація?
40. Які можливості застосування мовного хору у театралізованих заходах?
41. Як створити мовний хор? Що таке «партитура» мовного хору? Яке її призначення?
42. Які етапи роботи над мовним хором?

43. Які основні історичні етапи становлення ораторського мистецтва?
44. Які є види красномовства? Які їх характерні ознаки?
45. Які закони публічного виступу? Назвіть та охарактеризуйте форми публічного виступу.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Будянський В. І. Мистецтво виразного читання : навчальний посібник / В. І. Будянський, Д. В. Будянський. – Суми : видавництво «Козацький вал», 2006 р. – 196 с.
2. Будянський В. І. Риторика – мистецтво красномовства. Навчальний посібник / В. І. Будянський, Д. В. Будянський. – Суми: ПВКП «Корпункт», 2012. – 189 с.
3. Буяльський Б. А. Поезія усного слова / Б. А. Буяльський. — Вінниця : УНІВЕРСУМ–Вінниця, 2005. – 192 с.
4. Гладишева А.О. Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність / Гладишева А.О.. – К. : 1996.
5. Горбов А.С. Режисура видовищно-театралізованих заходів / Горбов А.С. – Фастів : Поліграф, 2004.
6. Грицан Н.В. Техніка сценічного мовлення. Івано-Франківськ, 2004. 238 с.
7. Іванченко С.С. Виразне читання / Іванченко С.С. – К. : Вища школа, 1993.
8. Капська А. Й. Виразне читання / А. Й. Капська. – К. : Вища школа. 1990. – 173 с.
9. Нечаєнко Т.В. Словесна дія : Основи техніки мовлення. Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів культури і мистецтв / Нечаєнко Т.В. – К. : 2000.
10. Олійник Г. А. Виразне читання: Основи теорії: Навч. посібник / Г. А. Олійник. – К.: Вища школа, 1995. – 207 с.
11. Охмуш А.К. Робота читця над літературною композицією / Охмуш А.К. – К. : 2007 р.
12. Пентиліук М.І. Культура мови і стилістика / Пентиліук М.І. – К. : «Векса», 1994.
13. Сокирко Л. Слово актора: Поради з орфоєпії укр. сценіч. мовлення. Київ: Мистецтво, 1971. 56 с.

Додаткові

1. Будянський В. І. Шкільний театр : навч. посіб. / Василь Іванович Будянський, Дмитро Васильович Будянський. – Суми : Козацький вал, 2002. – 184 с.
2. Глушко С. А. Система театральної імпровізації : навч.-метод. К. : Освіта України, 2010. – 48 с.
3. Євдокимова В.Д. Тренінги у системі виховання техніки мовлення: навч.посіб. – практ.для студ. вищ. навч. закл. культури і мистецтв. [Текст] /; Промдрук, 2011. - 160 с.
4. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : Навч. посібник для вчителів, аспірантів, студентів / І. А., Зязюн, Г. М. Сагач – К. : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
5. Здоровенко В. В. Культура ділового спілкування : навч. посіб. / В. В. Здоровенко. – Дрогобич : НВД «Каменярь», 2002. – 147 с.
6. Капська А. Й. Виразне читання. Практичні і лабораторні заняття / А. Й. Капська. – К.: Вища школа, 1990. – 175 с.
7. Кдирова І. О. Сучасні тенденції розвитку культурної сфери в Україні і їх вплив на духовне життя суспільства (аналіз соціокультурної ситуації в сучасних умовах). Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. 2011. Вип. 26. С. 137–145.
8. Кдирова І. О. Формування культури сценічного мовлення у студентів мистецьких закладів вищої освіти. Молода музикологія – 2022: наука і практика : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених. Київ : КНУКіМ, 2022. С. 81–84.
9. Кобзар Т. В. Сценічна мова. Техніка мовлення. Черкаси : вид-во Ю. Чабаненко, 2013. 404 с.
10. Кукуруза Н. В. Майстерність ведучого: навч. посіб. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2010. 176 с.
11. Овчиннікова А. П. П'ять кроків до гарної мови. Мовна комунікація: техніка мовлення / за ред. А. Ю. Цофнаса. Одеса : Фенікс, 2008. 192 с.
12. Олійник О. Світ українського слова : навч. посіб. для всіх, хто любить і шанує українське слово / Ін-т українознавства Київ. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Київ : Хрещатик, 1994. 416 с.
13. Паламар Л. М. Українське ділове мовлення та спілкування / Л. М. Паламар, Г. М. Кацавець.

– К. : Либідь, 2001. – 296 с.

14. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. ; за ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища шк., 1997. – 349 с.

15. Сорока І., Голуб К. Специфіка техніки сценічного мовлення в акторському мистецтві початку ХХІ століття. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Сценічне мистецтво. 2020. № 3(2). С. 210–220.

16. Черкашин Р. О. Художнє читання. Техніка та логіка мови: методичний посібник. Київ: Мистецтво, 1955. 127 с.

17. Черкашин Р. О. Художнє слово на сцені: навч. посібник. Київ: Вища школа, 1989. 327 с. 17. Юра Г. П. Життя і сцена: Вибрані статті, доповіді та промови. – Київ: Мистецтво, 1965. 218 с.

Інформаційні ресурси

1. Поняття орфоепії. <http://morfema.ru/publ/15-1-0-15>

2. Електронні підручники з сценічної мови. <https://sites.google.com/site/saranakan/home/rezissura/sceniceskaa-rec>

3. Віршоскладання. <http://feb-web.ru/feb/slt/abc/lt1/lt1-5011.html>

4. Гладішева А. Слово в театрі. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine22-20.pdf>.

5. An Actor's Warm-Up. Voice. Things to Do. National Theatre at Home. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=CFXqyl4C1J4>.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програма здійснюється за наявності дидактичних та ілюстративних матеріалів, а також навчально-методичного матеріалу (посібників, монографій, популярної літератури з історії та теорії предмету вивчення, ілюстрованих альбомів, доступу до електронних ресурсів) та апаратури (відеопроєктор, комп'ютер, ноутбук) для проведення практичних занять. Доречним також є відвідування концертів, презентацій, конкурсів ораторського мистецтва та виразного читання, театральних вистав, виховних заходів тощо.